

**СИЛАБУС КУРСУ
ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
Освітній ступінь “Бакалавр”
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Спеціалізація «Спів»
Рік навчання: I; Семестр: I, II; Кількість кредитів: 4**

Мова викладання: українська.

**Керівник курсу:
Стращенко Катерина Борисівна –
заслужена артистка України
Контактна інформація:**

**Керівник курсу:
Холодій Микола Миколайович -
Заслужений артист України.**

Контактна інформація:

**Керівник курсу:
Нелідова Тетяна Василівна – викладач**

Контактна інформація:

Прореєвіти дисципліни: «Історія України» та паралельне вивчення дисциплін «Спеціальний клас. Постановка голосу»; «Іноземна мова італійська (за професійним спрямуванням)»; «Теорія музики», а також дисципліни з вивчення історії в обсязі загальної середньої освіти.

Постреєвіти дисципліни: Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару, методика викладання фахових дисциплін, методика і практика роботи з ансамблем (з фольклорним ансамблем, академічним ансамблем), педагогічна практика, історія літургійного співу.

Призначення дисципліни

Формування системи знань про історичний розвиток професійного вокального мистецтва та системи знань про його основні жанри, форми, стилі; формування стійкого пізнавального інтересу до вокального мистецтва, художнього мислення та поняття про вокальну культуру; ознайомлення з творчістю видатних виконавців; виховання потреби стежити за прогресивними сучасними тенденціями у вокальному мистецтві, уявляти їх суть та враховувати у своїй професійній діяльності; опанування фаховими орієнтирами щодо естетичних традицій європейського академічного вокального виконавства.

Мета навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань з музично-історичного розвитку професійного вокально-виконавського мистецтва з подальшим їх застосуванням у педагогічній та практичній творчій діяльності. Збагачення загального культурного рівня студентів, розвиток музично-естетичного смаку, сприяння розвитку професійних навичок.

Мета реалізується через формування у здобувачів вищої освіти загальних та професійних компетентностей:

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями;
- здатність працювати автономно;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про суспільство та у розвитку суспільства.

Фахові:

- здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у історії музичного мистецтва;
- здатність оперувати професійною термінологією;

- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої діяльності.

Навички soft skills:

- Навички самоорганізації.
- Презентаційні навички.
- Здатність оволодівати сучасною інформацією.
- Демонструвати критичне мислення.

Відповідно до освітньої програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

- Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
- Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
- Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, лекторській практичній діяльності.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Зміст і структура курсу

Структура курсу		Денна форма	Заочна форма
Загальна кількість годин		120 год.	120 год.
Лекційні		84 год.	22 год.
Самостійна робота		36 год.	98 год.
Іспит		II семестр	
Назва теми	Години (аудит. практ.)	Завдання для самостійної роботи	
I курс, II семестр			
Модуль 1			
Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».	4	Опрацювання літератури.	методичної

Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.	8	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.	8	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.	8	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.	8	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 6. Спів в Київській Русі.	8	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 7. Духовний та світський спів у часи Середньовіччя.	9	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 8. Спів у Європі часів Відродження.	10	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.	10	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.	9	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у XIX столітті.	9	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 12. Розвиток сольного співу в XIX столітті в Україні, Росії.	9	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в XX столітті.	10	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку XXI століття.	10	Опрацювання наукової, методичної літератури, тезисний виклад висновків в робочому зошиті
Усього годин:	120	

Самостійна робота

Самостійна робота студента є обов'язковою складовою навчального процесу, від виконання якої залежить повнота та якість засвоєння тематичного матеріалу. Опанування змістом дисципліни «Історія вокального мистецтва» передбачає різні види самостійної роботи – вивчення тематичного матеріалу, читання конспекту лекцій, слухання музичних прикладів, відвідування музеїв, виставок, театральних вистав, концертів, перегляд відеозаписів, читання основної та додаткової літератури, аналізування отриманої інформації з фіксуванням висновків в зошиті з дисципліни, підготовка до опитування, написання курсової роботи.

При організації самостійної роботи студента на засіданнях Кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

Контроль самостійної роботи.

Завдання контролю самостійної роботи спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- виконання науково-дослідних завдань;
- індивідуальні співбесіди;
- колоквіум.

Політика курсу:

Після вивчення навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» студенти повинні:

знати:

- основні напрямки розвитку професійного вокального мистецтва та історичну обумовленість їх формування;
- основні жанри, форми, стилі у вокальному мистецтві;
- прізвища видатних діячів світового та вітчизняного професійного вокального мистецтва;
- сучасний стан вокально-виконавського мистецтва у світі та Україні;
- вокальну термінологію;
- естетичні традиції європейського академічного вокального виконавства.

вміти:

- творчо використовувати набуті знання та вміння в професійній діяльності;
- логічно, послідовно, аргументовано, спираючись на здобуті знання, висловлювати свою думку стосовно питань з історії вокального мистецтва;
- використовуючи знання історичного матеріалу з вокального мистецтва, знаходити причинно-наслідкові зв'язки в музично-історичних подіях минулого і сучасності;

- визначати жанр та стильову приналежність вокальних творів;
- популяризувати українську вокальну творчість.

Контроль якості знань студентів

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- ведення записів та конспектування лекцій у зошиті;
- тести;
- іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (іспит).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS

ECTS	Бали	Зміст
A	90 — 100	«відмінно»
B	82 — 89	«добре»
C	74 — 81	«добре»
D	64 — 73	«задовільно»
E	60 — 63	«достатньо»
FX	35 — 59	«незадовільно» з можливістю повторного складання
F	1 — 34	«незадовільно» з обов'язковим повторним курсом

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за різні види завдань вказана в таблиці.

Модуль 1																		
	ЗМ 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			ЗМ 4		ЗМ 5		ЗМ 6		ЗМ 7		
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Разом за	Робочий зошит	Іспит	Всього
Аудиторні заняття	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	42	10	15	

Самостійна робота студента	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28	5		
Сума балів															70			100

T1, T2 ... T14 – теми занять

Поточний контроль відбувається на кожному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі своєчасність та повноту виконання завдань самостійної роботи, опрацювання додаткової літератури), перевірку конспектування лекцій; активність та ініціативу студента при обговоренні питань теми, участь в опитуванні.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Відповіді, тестування, ведення конспекту	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі виконано завдання аудиторної і самостійної роботи по темі. Студент демонструє глибокі знання навчального матеріалу теми дисципліни, в тому числі з допоміжної літератури. Відповідає без помилок, бере активну участь в обговоренні, аргументує свою відповідь з дискусійних питань, спираючись на обов'язкові та додаткові джерела інформації. Вирішує всі тестові завдання. Конспект у повному обсязі.
4	В повному обсязі виконано завдання аудиторної і самостійної роботи по темі. Студент демонструє достатньо повні знання навчального матеріалу теми дисципліни, бере активну участь в обговоренні, намагається аргументувати свою відповідь, але іноді йому не вистачає знань, або допускає окремі неприципові неточності та незначні помилки. Вирішує більшість тестових завдань. Конспект у повному обсязі.
3	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано не повністю. Студент володіє основним змістом навчального матеріалу теми, але для отримання відповіді треба задавати додаткові питання. Відповідає без аргументів, допускає суттєві неточності і помилки. Конспект ведеться систематично, але не в повному обсязі. Вирішує половину тестових завдань.

2	Завдання аудиторної та самостійної роботи виконано фрагментарно. Студент поверхово володіє змістом навчального матеріалу теми дисципліни. На заняттях не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях допускає значну кількість помилок, для аргументації не вистачає знань. Конспектування фрагментарне. Відповідає на меншість тестових завдань.
1	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано на низькому рівні, фрагментарно і невчасно. Студент має уяву про зміст навчального матеріалу теми дисципліни. Не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях губиться і допускає значну кількість суттєвих помилок. Вирішує тільки окремі тестові завдання. Конспектування фрагментарне.
0	Завдання аудиторної і самостійної роботи не виконано. Студент не володіє навчальним матеріалом. Не вирішує жодного тестового завдання. Відсутній конспект лекцій.

Весь обсяг роботи, що виконує студент протягом семестру підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, семестровий контроль, ведення конспекту, з подальшим переведенням в національну та 100 - бальну шкалу.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів **Семестровий контроль знань студентів**

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Семестровий контроль знань студентів (іспит) проводиться в формі усної відповіді на питання по білетам.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Іспит	Критерії оцінювання
13-15	Володіє навчальним матеріалом в повному обсязі. Надає вичерпну відповідь на запитання, демонструє глибокі і ґрунтовні знання. У відповідях може припустити 1-3 несуттєві неточності.
10- 12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Надає правильну відповідь та розкриває зміст теоретичних питань, але допускає 4-5 окремі неточності, або неprinципові помилки.
7 - 9	В цілому володіє навчальним матеріалом. У відповідях робить суттєві неточності та помилки.
4 - 6	Не володіє повним обсягом навчального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні з значними неточностями та помилками.
1 - 3	Поверхово і фрагментарно засвоєний обсяг навчального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні з значною кількістю помилок.

0	Не володіє навчальним матеріалом. Не відповідає на жодне запитання. Всі відповіді помилкові.
----------	--

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS та критерії оцінювання	
90-100	Відмінно	A	Студент систематично і відмінно виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану та вичерпну відповідь на теоретичні питання. Демонструє повне знання матеріалу тем дисципліни. Має конспект лекцій в повному обсязі.
82-89	Добре	B	Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок. Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Має конспект лекцій в повному обсязі.
74-81		C	Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок. Для отримання повної відповіді необхідно задавати додаткові питання, на які студент надає вірну відповідь. Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисциплін. Має конспект лекцій в повному обсязі.

64-73	Задовільно	Д	Студент несистематично, на посередньому рівні виконує завдання аудиторної роботи. На лекціях майже не бере участі в обговоренні. У відповідях припускає помилки. Демонструє задовільний рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Має недоліки у самостійній роботі. Має неповний конспект лекцій.
60-63		Е	Студент несистематично, на рівні, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання, виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. На лекціях не бере участі в обговоренні. Допускає численні помилки у відповідях на запитання. Демонструє низький рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Відсутній повний конспект лекцій. Лекції конспектувались фрагментарно.
35-59	Незадовільно	FX	Студент несистематично, на незадовільному рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. На лекціях не бере участі в обговоренні. Досить погано засвоює новий матеріал з теоретичного курсу. При опитуванні студенту необхідно задавати допоміжні питання, але він не може надати вірну відповідь. Є робочий зошит з дисципліни «Історія вокального мистецтва», але лекції конспектувались фрагментарно. Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
0-34		F	Студент епізодично, виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. При теоретичному опитуванні студент не може відповісти на жодне питання. Відсутній робочий зошит та конспекти з дисципліни «Історія вокального мистецтва». Необхідне повторне вивчення дисципліни.

Політика оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Відвідування	20%
Опитування під час занять — усні, письмові Модуль 1	30%
Робочий зошит	15%
Іспит	20%
Самостійна робота	15%

Політика перескладання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20% (для самостійної роботи), не більше 50% для написання курсової роботи

Для якісного академічного письма студенти мають опанувати знання й навички:

- шукати, обирати й оцінювати якість джерел;
- робити нотатки, завжди вказуючи джерело;
- виділяти головні думки в тексті;
- підсумовувати текст та ідеї;
- перефразувати чужі думки своїми словами стисло, детально, без зміни змісту цих думок;
- правильно описувати посилання на джерело;
- правильно цитувати;
- знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому;
- формулювати і чітко висловлювати власні думки;
- знати структуру академічного тексту;
- вміти виокремити текст цитат у власному тексті.

Студент повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про навчальний процес у КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

Політика відвідування

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Відвідування студентами занять впливає на оцінювання знань, умінь та навичок за це здобувач освіти отримує перших 20% від загальної кількості балів. Відповідно до критеріїв оцінювання відвідування студентів впливає на бали модульного контролю знань, диференційованого залік.

Рекомендована література

Основна

1. Андгуладзе Н. Homo Cantor. Очерки вокального искусства / Нодар Андгуладзе. – М. : АГРАФ, 2003. – 240 с.
2. Анучина Л.В. Культура Сходу (давні цивілізації і середньовіччя)/ Л.В. Анучина — Х.: Регіон-інформ, 2005. — 152 с.
3. Античная музыкальная эстетика. Вступительный очерк и собрание текстов профессора А. Ф. Лосева. М. Государственное музыкальное издательство, 1960.- 304 с.
4. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной методологии: в 3-х ч. Ч. 1 / В. А. Багадуров. – М. Музсектор Госиздата, 1929. – 237 с.
5. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной методологии: в 3-х ч. Ч. 2 / В. А. Багадуров. М.: - Музгиз, 1932. – 320 с.
6. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. — Т. 2. Стародавній Рим: Підручник. — Чернівці: ТОВ «Наші книги», 2008. — 848 с.
7. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва: підручник / Б. П. Гнидь. – К.: НМАУ, 1997 -320 с.
8. Грица С. Й. Мелос української народної епіки. – К., 1979.
9. Дей О. І. Народно-пісенні жанри. – К.: Музична Україна, 1977. 10.108 с.
10. Дей О. І. Українська народна балада. – К., 1986.
11. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки. Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов – Сидоров. – К.: Державне видавництво «Мистецтво», 1963. – 338 с.
12. Ламперти Ф. Искусство пения (L'arte del canto) по классическим преданиям. Технические правила и советы ученикам и артистам / Франческо Ламперти. 2-е изд. испр. – СПб. : Издательство «Лань», «ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2009. — 192 с.
13. Лушин Б. М. На уроках маэстро Барра // Вопросы вокальной педагогики. Вип. 6. – Л. : Музыка, 1982, с. 123 – 140.
14. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения / сост. текстов и общ. вступ. статья В. П. Шестакова. - М.: Музыка, 1966. – 577 с.
15. Назаренко И. К. Искусство пения / И. К. Назаренко. – М. : Музгиз, 1968. – 621 с.
16. Різник О. Українська авторська пісня. Основні етапи розвитку // Українська культура. – 1993. – № 1, 2.
17. Стахевич О. Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки. Посібник. Вінниця. Нова книга, 2013. – 176 с.
18. Успенский Н. Древнерусское певческое искусство. – Москва, 1965,
19. Ярославцева Л. К. Зарубежные вокальные школы: учебное пособие по курсу истории вокального исполнительства / Л. К. Ярославцева. - М.; 1981. – 90 с.

Допоміжна

1. Барсова Л. Г. Сольное пение. Термины и понятия / Л. Г. Барсова. – СПб. : ГАТИ, 2009. – 128 с.

2. Вайнкоп Ю. Краткий биографический словарь композиторов / Ю. Вайнкоп, И. Гусин. – Л. : «Музыка», 1979. – 200 с.
3. Кочнева И. Вокальный словарь / И. Кочнева, А. Яковлева. – Л. : Музыка, 1988. – 70 с.
4. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения / сост. текстов и общ. вступ. статья В. П. Шестакова. - М.: Музыка, 1966. – 577 с.
5. Станішевський Ю. національний академічний театр опери і балету України імені Тараса Шевченка: Історія і сучасність. – К.: Музична Україна, 2002.
6. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2006. – Т. 1
7. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2008. – Т. 2
8. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2011. – Т.3
9. Черкашина-Губаренко М. Р. Оперный театр в пространстве меняющегося мира: страницы оперной истории в картинках и лицах: монография / Марина Черкашина-Губаренко. — Харьков: Акта, 2013. — 468 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://izbornyk.org.ua/istkult/ikult11.htm> (спів у Київській Русі)
2. https://chtyvo.org.ua/authors/Hnyd_Bohdan/Istoriia_vokalnoho_mystetstva/
3. <http://hatob.com.ua/ukr/istoriya-teatra>
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_folk_music
5. <http://www.fwalive.ualberta.ca/vmctm/en/html/narratives.php?id=3&sec=1>
6. <http://www.mosbul.ru/audio.doc>:
7. <http://www.worldcat.org/search?q>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=Ismdhz0RJOE>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=Aoj2kGBddRA>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=gJ3GvutirCQ>
11. <http://www.umka.com.ua/ukr/catalogue/folk/>
12. <https://www.youtube.com/watch?v=s-TwMfgaDC8>
13. <https://www.youtube.com/watch?v=a7Dh5QoXv2c>
14. <https://www.youtube.com/watch?v=RxZSP1Dc78Q>